

NAPREJ

Glasiló jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan popoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadst. Učiteljska tiskarna.

Naročnina: po pošti s dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta K 21.—, za četrletno K 105.—, za mesec K 350.— Za Nemčijo celo leto K 46, za ostalo tujino in Ameriko K 54.

Inserti: Enostopna petič vrstica 30 v; pogojen prostor K 1.—; razglaš in poslano vrstica po 60 v; večkratne objave po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list se poštnine proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Državljeni!

Predsedništvo Narodnega Vjeća v Zagrebu kot vrhovna oblast države Slovencev, Hrvatov in Srbov je na predlog Narodnega sveta v Ljubljani za Slovenijo imenovalo to-le vlado:

Predsedstvo: vitez Pogačnik;
notranje zadeve: dr. Brejc;
finance: dr. Kukovec;
pravosodje: dr. Ravnihar;
socijalno skrbstvo: Anton Kristan;
nauk in bogočastje: dr. Verstovšek;
kmetijstvo: prelat Kalan;
javna dela in obrt: ing. Remec;
trgovina in industrija: dr. Triller;
prehrana: dr. Tavčar;
promet: dr. Pestotnik;
narodna obramba: dr. Lovro Pogačnik;
zdravstvo: dr. Breclj.

Vlada si je svesta, da je prevzela za prehodno dobo do končne ureditve naše edinstvene države težko in odgovorno dolžnost.

To dolžnost bo mogla vršiti le s pomočjo in podporo Vas vseh.

Državljeni! Združite vse svoje sile v blagor naše domovine!

Vzdržujte red in mir!

Vsi dosedanji zakoni in naredbe ostanejo še nadalje v veljavi, enako vse narodne vojaške in civilne oblasti ter uradi, dokler vlada drugače ne ukrene.

Nihče ni upravičen si sam delati pravice. Rojaki, spoštujte imetje, čast in poštenje drugorodnih sodržavljanov.

Vojaki, bodite na službo domovini, gre za Vaš lastni dom!

Zvesti velikim načelom, v imenih kateri smo dosegli svojo svobodo, Vam vlada obljublja, da hoče zvesto služiti narodu.

Ljubljana, 31. oktobra 1918.

Josip Pogačnik s. r.
predsednik.

In vendar?

Boj se zmerom divja, še vedno se koljejo ljudje in vendar: vojna je končana! Če bi se ne bilo človeštvo tokom štirih vojnih let privadilo mnogoterega živinstva, katero je prinesla vojna, potem bi moralo zakričati pri vsakem človeškem življenju, katero še žrtvujemo. Nadaljevanje vojne je postalo brezzmiselno, kajti njeni sedanjí uspehi nič več ne spremene njenega konca. Osrednji državi sta premagani, zmagala je entente in Amerika je zmagovaliteljica. Morda sta imela ententa in Wilson do predvčerajšnjega dne še kakšen vzrok, da nista privolila v takojšnje premirje. Zdaj pa, ko je avstro-ogrška vlada napravila posebno ponudbo, zdaj, ko je očitno, da se celo zadnja moč podonavskega cesarstva lušči od Nemčije, zdaj ni več misliti, da bi se osrednje vlasti še opomogle. Razentega se likvidacija Avstrije naglo nadaljuje in razkroj Ogrske je od ure do ure očitnejši. Češko vojaško poveljstvo se je prostovoljno podredilo čeho-slovaškemu Narodnemu Zboru. Hrvatska se je proglasila za neodvisno od Ogrske in njeni polki ji že prisegajo zvestobo. Militarizem starega podonavskega cesarstva razpada v svoje sestavine. Pruski militarizem je pravzaprav kot odločilen činitelj tudi že doigran. Vprašanje je le še, če njegov vidni predstavitelj, hohenzollerski vladar Viljem II., in njega rod še ostaneta ali če se ta živeli, ki vznemirja svet, odstrani popolnoma. Pri tem ne gre samo za vprašanje, ali republika ali monarhija. Hohenzollerji se ne bodo in se ne morejo z dovoljiti z angleškim slutvo-kraljevanjem, ker so rojeni vojaški samodržci. Brez militarizma si jih človek ne more misliti. Vendar, če vse ne moti, bode ogromna večina Nemcev skrbela za to, da se Hohenzollerjem izprazni izjemna izbica.

Ni vidnega vzroka, ki bi opravičeval nadaljevanje vojne. Nemčija ter Avstrija nimata moči, da bi si priborjevala posebnih mirovnih pogojev, navezani sta na pravičnost entente in Wilsona. Da smo zabredli tako daleč,

je krivda dosedanjih mogotcev osrednjih držav, kateri so se umikali miru, dokler bi ga lahko dosegli ceneje. Zategadelj je brezzmiselno tudi vse cmerdanje nemško-nacionalnih »siegfriedovcev« radi posebne avstro-ogrške mirovne ponudbe Wilsonu; in sicer tem brezzmiselneje, ker je večina ljudstev v stari državi na strani entente in čaka Wilsonovih navodil glede končno veljavne državne ustrojbe. Poleg likvidacije stare države je potrebna čim najhitrejša likvidacija vojne, sicer se likvidira sama s popolnim razpadom vojske.

Vojna je za nas končana, škoda vsakega moža, káterege še žrtvujemo, mir je na pohodu. Kakšno vriskanje bi med širokimi ljudskimí masami sprožila ugotovitev tega dejstva pred enim letom, da, pred nekoliko meseci! Danes stojimo pred nevarnostjo, da se docela pogreznemo v revščini. Prihodnji meseci bodo od vseh zahtevali neverjetnega samozatajevanja in žrtev. Daljná bodočnost ni tako temna, kakor se zdi marsikomú. Svoboda, katero dosežemo, nam pomore, da prenesemo marsikaj, kar bi v drugačnih okoliščinah težko prenesli. Svoboda ustvari razvojnih zmožnosti, kakršnih si danes še misliti ne moremo. Ali — najbližji čas nam naloži težavnih nalog in krutih, dosihmal še nepoznaníh preizkušanj. Upajmo in želimo, da jim bomo kos, da jih premagamo z nadejo: In vendar, mir imamo, hudi časi utegnejo trajati le še nekaj mesecev! Zdaj pa: vzdržimo! Vzdržanje v vojni nás je privedlo na rob prepada, zdaj nas reši v svobodno, boljšo bodočnost.

Po »Arbeiterwille«.

Obvestila Narodnega sveta.

Komunike Narodnega Sveta.

V svoji seji dne 27. oktobra 1918 je sklenilo predsedstvo »Narodnega Sveta« sledeče:

1. Glede na to, da državna prehranitvena služba grozi popolnoma odreči in da bi vsled tega utegnile nastati nedogledne posledice, ustanoviti za vso Slovenijo in Istro lastni urad za prehrano in preskrbo ter pozvati deželno predsedstvo Kranjsko, da temu uradu odstopi deželni prehranitveni urad za Kranjsko z vsem pripadajočim aparatom in vsemi organizacijami.

2. Izdati manifest z naznanilom, da kot eksekutivna oblast »Narodnega Vjeća« prevzame takoj ves prehranitveni in preskrbitveni posel za Slovenijo in Istro.

3. Izdati oklic na vsa županstva in župne urade, v katerem se ti ukrepi predsedstva dajo na znanje ter pozivlja, naj županstva vplivajo na prebivalstvo, da se pokorava odredbam predsedstva »Narodnega Sveta« in takoj odda že določeni kontingent živil.

4. Stopiti zaradi dobave živil nemudoma v stik z »Narodnim Vzorom« v Pragi in »Narodnim Vječem« v Zagrebu.

5. Namestiti pri transportnih vodstvih zaupnike »Narodnega Vjeća« ter se tozadevno obrniti do kompetentnih oblasti.

6. Posredovati pri južni železnici, da osnuje v Ljubljani svoje ravnateljstvo in pri železničnem ministrstvu na Dunaju, da premesti prometno ravnateljstvo iz Trsta v Ljubljano.

7. Odposlati dva uradnika svojega prehranjevalnega in preskrbovalnega urada v Gradec v svrhu nadziranja ondotnega »Wohlfahrtsausschussa«, da ne bode rekviriral po slovenskem delu Štajerske.

8. Zahtevati, da kranjski uradni list izhaja odslej v slovenskem jeziku.

V seji dne 29. oktobra se je ustanovil agrarni odsek in petero enket, katere imajo »Narodnemu Svetu« staviti nasvete glede izprememb uprave in osebja in sicer v politično-upravni, sodni, finančni, poštni in šolski stroki. Člani enquete so naprošeni, to delo kar najhitreje izvršiti.

Poziv »Narodnega Sveta«.

Predsedstvo »Narodnega Sveta« je sklenilo v seji dne 28. oktobra 1918 javno potom

časopisja pozvati vse javne urade, ki se nahajajo na Slovenskem ali v Istri, da uradujejo izključno v slovenskem ali srbohrvaškem jeziku. Slovenski in srbohrvaški jezik sta občevalni in poslovni jezik naših javnih uradov.

Pozivljamo posebno sodne urade, srednje šole in železniške urade, da pričnejo takoj uradovati v našem jeziku. Vsi uradi naj javijo »Narodnemu Svetu«, da so vzeli ta poziv na znanje ter sporočijo, katere izpremembe so tozadevno uvedli.

V Ljubljani, dne 28. oktobra 1918.

Dr. Josip Jerič s. r. Ivan Hribar s. r.
Anton Kristan s. r.

Navodila narodne vlade SHS v Ljubljani za poštne urade.

1. Poštni uradi pošiljajo denar (dnevne odprave) na naslov blagajne ljubljanske glavne pošte, večji uradi pa na finančno ravnateljstvo v Ljubljani.

2. Denarne pošiljatve (v gotovini) in blagovne pošiljatve v kraje izven jugoslovanskih dežel so zabranjene.

3. Odprava transito-zavitkov v kraje izven jugoslovanskih mej je do preklica ustavljena.

4. Pošiljatve na vojno pošto je sistirati in vrniti odpošiljateljem.

5. Priporočene pisemske pošiljatve v kraje izven Jugoslavije se začasno odpravijo.

6. Privatne brzojavke in telefonski pogovori v kraje izven Jugoslavije so začasno zabranjene.

7. Poštna uprava naj pospešuje medsebojne občevalne zveze med vsemi novoustanovljenimi lokalnimi in centralnimi organi narodne vlade.

V Ljubljani, dne 1. novembra 1918.

Dr. P. Pestotnik,
poverjenik za promet.

Vojaški poveljstvo v Ljubljani.

Situacijsko poročilo.

Od vojaškega poveljništva jugoslovanske države v Zagrebu:

Načelnik vojnega odseka vlade Narodnega Vjeća je imenoval generalnega majorja Pliverića za poveljnika prvega vojaškega okrožja za Hrvatsko in Slavonijo s sedežem v Zagrebu. Podmaršal Mihajlević je imenovan za poveljnika operativnega odseka s sedežem v Zagrebu.

V Ljubljani se ustanovi poveljništvo drugega vojnega okrožja. Za poveljnika bo imenovan podmaršal Istvanović.

V področju prvega vojnega okrožja vlada mir in red, razun nekaterih malih nerednosti od strani »Zelenoga kadra«.

Načelnik vojnega odseka vlade Narodnega Vjeća zaukazuje, da se store koraki, kako naj se v področju tamošnjega vojnega okrožja ohrani red in mir.

Poskrbi naj se, da vse našo čete, katere se vračajo z bojišča v našo domovino, v področju Slovenije dobe vsako pomoč.

Vojaški položaj, kakoršen je tamkaj, ima se takoj sporočiti načelniku vojaškega odseka vlade Narodnega Vjeća v Zagrebu, posebno bivališča naših jugoslovanskih čet, pa tudi tujih čet, v kolikor se še nahajajo v tamošnjem področju.

Zagreb, 31. oktobra 1918.

Načelnik vojnega odseka.

Politični pregled.

Grof Attems izročil vladne poste. V četrtek ob 9. uri zvečer so prišli k deželnemu predsedniku grofu Attems predsednik narodne vlade Josip Pogačnik, oddelni predstojnik za notranje zadeve dr. Brejc in oddelni predstojnik za industrijo in trgovino dr. Triller, da

prevzamejo od njega vladne posle. Grof Attems je izjavil, da je takoj pripravljen izročiti narodni vladi vse vladne posle. Včeraj je prevzel deželni svetnik Kremenski posle pri deželni vladi po naročilu narodne vlade.

— **Uradi in šole slovenske.** Vsa sodišča ter vsi drugi uradi in šole so odslej popolnoma slovenske. Oddelni predstojnik za pravosodje dr. Ravnihar je izdal to-le naredbo: 1. Uradni jezik pri vseh sodnih oblasteh ter finančnih prokuraturah je slovenski, odnosno srbo-hrvatski. Glede jezikov drugih v Jugoslaviji bivajočih narodov se začasno odreja, da so upravičeni podajati vloge v svojih jezikih, da se pa te rešujejo v državnem jeziku. 2. Vsi dosednji zakoni in naredbe ostanejo še nadalje v veljavi. 3. Sodbe se razglašajo v imenu zakona.

— **Vojaško poveljstvo v Ljubljani.** Od vojaškega poveljništva jugoslovanske države v Zagrebu se poroča: Načelnik vojnega odseka vlade Narodnega vjeća je imenoval generalnega majorja Pliverića za poveljnika prvega vojaškega okrožja za Hrvatsko in Slavonijo s sedežem v Zagrebu. Podmaršal Mihalević je imenovan za poveljnika operativnega odseka s sedežem v Zagrebu. V Ljubljani se ustanovi poveljništvo drugega vojnega okrožja. Za poveljnika bo imenovan podmaršal Ištvanović.

— **Vojna mornarica v rokah Jugoslovancev.** Iz Pulja se dne 31. oktobra brzajavno poroča: Danes ob pol 12. uri so prevzeli delegati Narodnega vjeća Trešić-Pavičić, dr. Čok in Viljem Bukšeg, nadalje zastopniki krajevnega odbora Narodnega vjeća Lacko Križ, dr. Lovro Skalier, dr. Vratović, dr. Kmpotić in fregatni kapitan Koch vojno mornarico. Vojno mornarico je zastopal poveljnik brodnjarski kontreadmiral Horthy de Nagybanya s tremi mornariškimi častniki. Sestavili so zapisnik. Izjavili so, da izročajo Njegovo Veličanstvo mornarico z vsem materijalom in zalogami Narodnemu vjeću s pridržkom, da je to last tudi nejugoslovanskih narodov. Ob pol petih je bilo vse že v naših rokah. Moštvo je snelo avstrijske zastave in jih nadomestilo s hrvatskimi. Godba je zaigrala narodno himno, nakar je moštvo priseglo zvestobo Narodnemu vjeću. Nato se je vršil po meštu obhod, katerega so se udeležili tudi delegati Narodnega vjeća, ki so imeli pozdravne govore. Pred Puljem ni niti angleškega, ne ameriškega brodnjarskega. — Zagreb, 31. oktobra. Vojna mornarica je prešla danes v roke »Narodnega vjeća«. Predajno listino sta podpisala dr. Trešić-Pavičić in dr. Čok. Na vojnih ladjah so jugoslovanski mornarji razobesili jugoslovanske zastave; z ladij grme v pozdrav topovi. Za poveljnika jugoslovanske mornarice je imenovan linijski kapitan Janko pl. Vuković.

— **Narodno vjeće maršalu Borojeviću.** Narodno vjeće v Zagrebu je potom Narodnega sveta v Ljubljani poslalo maršalu Borojeviću naslednjo brzajavko: V največjem interesu jugoslovanske države je, da njeno ozemlje vsled nastopivšega preobrata v vojnem položaju ne bo še bolj prizadeto. Narodni svet Slovencev, Hrvatov in Srbov zato maršala nujno prosi: 1. da lastno umikanje čim bolj zadržuje; 2. da slovenske čete kolikor mogoče odpravi v prostor Ljubljane, ostale jugoslovanske in slovanske čete pa proti Zagrebu, Karlovcu in Reki; 3. avstrijske in ogrske čete naj se odpravijo preko Beljaka, Celovca v njih domovino; 4. vse nazaj odposlane jugoslovanske čete naj se obrnejo na ljubljanskega poveljnika generala Istvanovića. O odredbah in vsakočasnem položaju prosimo naznanila.

— **Češko-slovaška republika.** Češki narodni odbor je z zakonom dne 28. oktobra proklamiral češko-slovaško državo. Proglas se glasi: Da se vzdrži stik dosedanjega pravnega reda z novim stanjem, da bi ne nastale zmede in bil prepravljen prehod k novemu državnemu življenju, odreja »Narodni odbor« v imenu češko-slovaškega naroda kot izvrševatelj državne oblasti sledeče: Člen 1. Državno obliko češko-slovaške države določi narodni zbor v sporazumu s češko-slovaškim svetom v Parizu, ki sta kot organ enomiselnosti volje naroda. Predno se to izvede, izvršuje državno oblast »Narodni odbor«. Člen 2. Vsi dosednji deželni in državni zakoni ter naredbe ostanejo še nadalje v veljavi. Člen 3. Vsi samoupravni uradi, državni, deželni in občinski zavodi, kakor tudi okrožni in okrajni so podrejeni Narodnemu vboru in uradujejo še dalje na podlagi dosedaj veljavnih zakonov in naredb. Člen 4. Ta zakon stopi v veljavo z današnjim dnem. Člen 5. Predsedstvo Narodnega vboru se pooblašča, da ta zakon izvede.

— **Razmere na Dunaju.** Na Dunaju so ukrenili vse potrebno, da se ohrani mir in varnost. Dvor se zaklepa že ob tretji uri popoldne, straže ob uhodih v Dvor so se zelo ojačile. Na severnem kolodvoru so ruski vojni ujetniki delavske kompanije in dnarice udri v skladišča ter jih oplenili. Posrečilo se je upostaviti zopet red.

— **Fric Adler izpuščen iz leče.** Pretečen četrtek so iz kaznilnice Stein izpustili dr. Frica Adlerja, ki je, kakor znano, ustrelil bivšega ministrskega predsednika grofa Stürgkha. Fric Adler je sin voditelja nemške avstrijske socialno demokratične stranke dr. Adlerja. Fric Adlerja so somišljeniki v triumfu spremili na Dunaj.

— **Novo ogrsko ministrstvo.** Novoimenovani ogrski ministrski predsednik grof Hadik je pretekli četrtek zavzel svoje mesto. Prišel je v ministrsko predsedstvo in sprejel celo vrsto politikov, med njimi predsednika

stranke malih kmetov Štefana Szaba, ki prevzame poljedelsko ministrstvo. Prej je še govoril z grofom Albertom Apponyijem. Narodni svet je določil svoje stališče do vlade: pripravljen je, da prevzame vladno, a podpiral bo tudi vladno, ki sprejme njen program. Proti vsaki drugi vladi bo v najostrejši opoziciji. Svojo organizacijo bo izpopolnjeval ne glede na novo vladno in ne trpi nobenega vmešavanja ali omejitve.

— **Posojila slovanskim državam.** Iz Ženeve se poroča, da sta se Lloyd George in Balfour zadnje dni mudila v Versaillesu, kjer so se določili pogoji za premirje z Nemčijo. Nadalje so se posvetovali tudi o posojilih, ki jih zahtevajo slovanske države bivše Avstrije, katera bodo dovolili Amerikanci. Za varnost posojil bo ententa v gotovi meri nadzorovala naravne zaklade v bivši Avstriji.

— **Nemška Avstrija in Jugoslavija.** V imenu državnega sveta Nemške Avstrije je brzajavil poslanec Seitz Narodnemu svetu v Ljubljano, naj se uvedejo precej pogajanja med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo glede ureditve prometa. V interesu obeh držav je, da se ta promet takoj uredi.

— **Ententa in Avstrija.** »Daily Chronicle« sporoča: Ententa bo stavila Avstriji-Ogrski, kakor se sodi, ravno take pogoje, kakor Bulgariji, da jo zasedejo čete sporazuma. Če bi se Nemci odločili, da nadaljujejo vojsko, je zelo lahko mogoče, da vpade ententa čez avstrijsko ozemlje v Nemčijo. V ta namen razpolaga s celo italijansko armado.

— **Liebknicht za socialno republiko v Nemčiji.** Neodvisni socialisti so priredili v nedeljo v Berlinu in po celi državi velikanska demonstracijska zborovanja, na katerih so zahtevali ustanovitev nemške socialistične republike. Na petih zborovanjih, ki so se vršila v Berlinu je govoril bivši poslanec Liebknicht. Govoril je v boljševiskem zmislu in dejal: Prokleta doba morenja se bliža koncu. Šele sedaj se pričinja resnično velika doba, v kateri si je proletarijat svest svoje moči. Svetovna revolucija je danes parola. Čas pogajanj je minil. Treba je iti k dejanjem. Odgovor na zahtevo po narodni obrambi mora biti diktatura proletarijata, strmoglavljenje kapitalističnega gospodstva in ustanovitev socialistične republike. Ako bo podpirala sedaj nemška republika rusko republiko, morajo druge dežele slediti in pričelo se bo svetovno gospodstvo proletarijata.

— **Kühlmann na mirovnem kongresu.** Berlinski »Lokalanzeiger« poroča, da nameravajo merodajni krogi poveriti vodstvo nemške delegacije na mirovnem kongresu bivšemu tajniku vnanjega urada dr. von Kühlmannu.

Dopisi.

Manifestacije v Zagorju. V torek, na narodni praznik, je počivalo delo pri rudniku, v steklarni, kamnolomih in deloma tudi pri kmečkem prebivalstvu. Ob 9. uri dopoldan izbralo se je v Kisovcu, kakor že več let vsakega prvega maja, okoli tri tisoč oseb broječe občinstvo iz delavskih in meščanskih krogov, ki so točno ob 9. uri odkorakali z rudarsko godbo na čelu in zagorskimi pevci iz Kisovca na Loke, od tam na Toplice, iz Toplice v Zagorje, potem na kolodvor ter zopet na Toplice. Izpred se je med potom še tako povečal, da je naraslo število vseh manifestantov na 5000. Povsod so bile razobešene narodne in socialistične zastave. Tudi nekateri iz meščanskih slojev so razobesili rudeče socialistične zastave. Prodajalne so bile vse zaprte. Po gostilnah se dopoldan po naročilu zaupnikov ni prodajalo opojnih pijač. Na Toplicah so se vršili govori. Prvi je govoril v imenu socialistične stranke sodrug Čobal. Iz njegovega govora smo posneli sledeče: Cenjeni sodrugi! Moja navada ni bila pri takih manifestacijah imeti dolge govornice. Danes pa, ker govorim prvič brez dovoljenja c. kr. oblasti, brez navzočnosti c. kr. udeleženca Vas prosim za potrpljenje, ker moram biti nekoliko bolj dolg z mojo govoranco kot po navadi. Ko smo nastopili prvič na jugoslovanski konferenci v Tivoliju v Ljubljani, 21. in 22. novembra 1909., na kateri so bili zastopniki iz kraljevine Srpske in iz vseh jugoslovanskih pokrajin, smo začrtali v obliki resolucije našo Jugoslavijo in samoodlobo troimenskega naroda. Takrat smo imeli slovanski narodi malo svobode, danes smo glede samoodlobe naroda dosegli to, kar smo izrazili takrat v resoluciji. Delavci smo potrebovali osvoboditev naroda tudi raditega, da izgine narodni preprič iz sveta in da se prične kulturno in socialno delo. S tem ko smo se osvobodili narodnega zatiranja pa še ni izginil kapitalistični sistem, ker v novih državah, ki se sedaj snujejo, še ne bo socialistične družbe, temveč ostal bo kapitalistični sistem po katerem se bo skušalo delavec ravnatoko izkoristiti kot se jih je v stari sedaj propadli Avstriji. Zato je treba, da delavstvo ostane razredno organizirano, ker se bo tudi v novih državah nadaljeval razredni boj. Sedaj, ko je bilo treba pridobiti narodno samoodlobo, smo se združili tudi z vsemi drugimi strankami, da je bila fronta enotna za doseg narodnega cilja toda naše razredne zavesti, našega socialističnega cilja nismo zapustili. Čakajo nas še težki časi glede prehrane in prehoda iz vojnega v mirovni čas. Treba bo veliko potrpežljivosti; če hočemo, da se izognemo meščanske vojne, je treba železne discipline pri tem skupnem delu, zato ape-

lira govornik na vse udeležence, da pomagajo v teh težkih časih drug drugemu. Posebno apelira na oni del prebivalstva, ki prideluje živila, da jih radevolje odda, kar jih ima preveč in sicer po zmernih ne oderuških cenah. Naša Jugoslavija naj bo jugoslovanska federativna republika. Jugoslovanska republika naj živi! Govornik je žel burne ovacije. Za njim je govoril gospod Taufer. Pred občinsko hišo je govoril v imenu županstva gospod Levstik, za njim je govorila tudi učiteljica Versčaj. Popoldne je dospel izprevod nazaj na Toplice in tam sta se govornika obeh strank zahvalila za dostojno in mirno obnašanje, nakar so se delavci razšli.

Iz Idrije. V nedeljo, dne 27. t. m., ob 5. uri popoldne so se sešli v mestni dvorani zastopniki vseh treh političnih strank v Idriji, kjer se je izvolil na predlog sodruga Štrausa krajevni odbor »Narodnega vjeća«. V Narodni svet so bili izvoljeni naslednji člani: Za JSSDS sodrug Straus Ivan, Dr. Dragotin Lončar, Anton Bajt in Pavel Treven. Za JSDS gospodje Dragotin Lapajne, Fran Tavzes in Franc Poljanec. Za SLS gospodje Peter Rupnik, Leopold Svetličič in Jakob Kavčič. Na zborovanju se je soglasno sklenilo, da se prihodnji torek prirede manifestacije. Po sestanku se je takoj konstituiral Narodni svet in so bili izvoljeni v predsedstvo: sodr. Straus kot načelnik, gospod notar Tavzes namestnik, gospod Lapajne tajnik in g. Svetličič blagajnik. Poročilo priobčimo v pondeljek.

Iz Celja. Sodrugom celjskih organizacij! V prihodnjih dneh se priredi v Celju narodni praznik. Ker so zapniki socialno demokratičnih organizacij sklenili, da se tega praznika, ki ga prirede vse slovenske stranke, udeležijo, se vabi vse slovensko delavstvo iz cinkarne, kemične tovarne, Westnove tovarne, železnice in drugih podjetij ter ves slovenski proletarijat, da se tega praznika z manifestacijo polnoštevilno udeležijo. Slovenski proletarijat, pripravljaj se, da se polnoštevilno udeležimo tega praznika in slovesno manifestiramo za enakopravnost doslej zatiranih slojev in pokažemo veselje, da se otresemo nadvlade in jerobstva. Dan in kraj zbirališča ter zastave in znake preskrbi in naznani pravčasno — Odbor.

Občinski ubožci v Radeški občini pri Zidanem Mostu. Gospod župan v Radečah se jako zanima za svojo občino, namreč njegovi ubožci umirajo naravno v svinjakah. (Občinski ubožec Kos leži pri Kocutarci), a to je njemu deveta briga. Dragi bralci, gotovo se bodele spominjali, da smo že pisali zastran ubožne hiše v Radečah, in čujte sedaj je pa ta fina gospoda ubožnico izpraznila, ubožce po svetu zapodila in sedaj imajo radeške miši tam koncert na ljubo gospodu županu: to je ljubezen do bližnjega. Radevedni smo, zakaj se je ubožnica razpustila; imeli ste mnogo blaga, da bi bili lahko ubožce prehranili, pa ste se raje sami postali. Ali se kaj spominjate, da ste Kramžerju (po domače Cotar) v jeseni vse sadje in grozdje pobrali in se takorekoč med seboj razdelili. Gospa Sluga, vdova umrlega poštarja v Radečah, je mrtvoudna in nikdo se ne briga zanjo; to je zaslužek za dolgoletno službovanje njenega moža in ona naj sedaj od hudega konec vzame. Lansko leto ste precej blaga pobrali ubogim delavcem na mostu, ki so se za zimo hoteli preskrbeti: samo eno primero iz Hrastnika: 16 ljudem ste pobrali 140 kg krompirja, 110 kg fižola, 40 kg moke, 140 kg pšenice, 20 kg ajde, 2 kg ječmena, 30 kg koruze, za druge kraje pa nismo dobili pojasnil ter lahko računamo, če bi se z blagom previdno ravnalo, bi lahko ubožci dve leti s tistim blagom ustrajali, kar se ga je na mostu pobralo. Gospod župan, vi pa namesto da se brigate kdo bo časten občan v Radečan, brigajte se rajše za ubožce, če pa niste zmožni tega dela, pa svoje mesto odklonite. Ne smete misliti, da je sedaj začetek vojne 1914, ko ste vsakemu žugali vi in gosp. župnik, da mora »ajnikat«, če vam ni bil všeč.

Radeški potnik.

Iz Rajhenburga. Pri nas postajajo razmere že kar neznosne. Mesnice so prazne, zabele ni, žene morajo se priučiti posebni praksi, če hočejo iz sedanje moke peči kruh. Drva stanejo že do 400 K kubični meter. Bolezni pobirajo ljudi kar od kraja. Dne 13. t. m. je umrl na španski influenci organizirani sodrug Fran Šouba, star šele 40-let. Rojen je bil v občini Anže pri Rajhenburgu. Do vojne je delal v nemških rudnikih, sedaj pa je bil dodeljen vojaški delavski stotnji in stregel zidarjem. Bil je zvest naročnik »Napreja«. Blag mu spomin!

Iz Pulja. Na konferenci v Pulju so sklenili pristaši jugoslovanske soc. demokratične stranke na seji, dne 17. oktobra t. l., naslednje: 1. da sodelujejo v istrskem narodnem svetu, ter so v ta namen izvolili kot zastopnike ss. Brečevica in Jelčiča; 2. stranka v polni meri opazuje in nadzoruje vojno likvidacijo ter je vedno na razpolago v sodelovanje socialističnih načel; 3. se pobriga za aprovizacijo in hoče izvajati popolno kontrolo nad gospodarskim in političnim ravnanjem vseh korporacij. — Obenem je sklenila konferenca

objaviti v »Hrvatskem listu« izjavo, da ji ni nič znano o stavki v Pulju ter da smatra, da stavka v tem trenutku ne bi bila primerna.

Iz stranke.

Prednaznanilo organizacijam in delavskim zaupnikom na Slovenskem.

Včeraj, v petek dopoldne, se je vršila v Ljubljani konferenca zaupnikov delavskih organizacij, ki se je pečala edinole z razmerami nastalimi vsled državnega preobrata. Sklenilo se je preustrojiti organizacijsko življenje tako, da bo odgovarjalo novim razmeram, ter pripraviti material za vsa delavskega razreda se tikajoča vprašanja, ki bodo v snujoci se jugoslovanski državi prišla nujno na površje. V ta namen se je izvolil akcijski odbor, ki je obravnaval v popoldanski seji v podrobnostih. Njegova naloga je predvsem, da stori vse korake za ustanovitev in vzdrževanje delavske zbornice s pisarno v Ljubljani kot središču Slovenije in sedežučasne narodne vlade Slovencev. Poverilo se ga je, da stopi v stik z vsemi strankinimi organizacijami in zavodi, ki jih upravljajo delavci kakor tudi posameznimi zaupniki, jih informira o storjenih sklepih ter pozove na denarno prispevanje. V nedeljo, 10. t. m., dopoldne vršila se bo v Ljubljani v mestni posvetovalnici razširjena konferenca, na katero se je že tem potom vabilo vse strankine politične, strokovne, gospodarske, kulturne in druge organizacije in zavode, ki jih upravljajo delavci, da pošljejo nanjo svoje zastopnike, ki naj jih, če le mogoče prej naznanijo na naslov: Viktor Zore, okrajna bolniška blagajna v Ljubljani. Konferenci bodo predloženi v sklepanje organizacijski statut zbornice in druge podrobnosti.

Zidani Most. Vsem članom, ki so pri smrtnem pomenem društvu v Inomostu, se da naznanje (do Litije in do Zaprešiča) da je zaupnik tega društva sodr. Jožef Pečnik, mestni mojster v Zidanem mostu. Vsak, ki hoče biti član in še ni prekoračil 36. leto, naj se zgleda pri njem.

Dnevne vesti.

— **Naročnikom.** Vse naročnike prosimo, da pošiljajo denar po nakaznicah zaradi težkoč v prometu, ker sicer se preveč zakasni.

— **Prva seja narodne vlade.** Narodna vlada za Slovenijo se je v četrtek takoj, ko se je konstituirala, pod predsedstvom predsednika Josipa Pogačnika zbrala na prvo sejo. Tudi včeraj se je vršil posvet narodne vlade.

— **V osrednji odbor Narodnega Vjeća** je izbral Jugoslovanski klub poslance: Biankini, dr. Čingrija, dr. Verstovšek, vitez Pogačnik in dr. Rybař.

— **Ljubljanske šole** se še ne otvorijo te dni, kakor so listi poročali. Otvoritev šol se posebej naznani v listih. Na to opozarjamo.

— **Militarizacijo obratov,** ki so bili podrejeni vojnodajstvenemu zakonu, odpravi z današnjim dnem Narodna vlada SHS v Ljubljani, sicer si pridruže vrhovno nadzorstvo nad vsemi temi podjetji. Lastniki so odgovorni za nemoteno nadaljevanje obrata. Vojaški vodje ostanejo do preklica kot civilni funkcionarji Narodne vlade v službi in posredujejo med delodajalci in delavci. Pritožbene komisije imajo vnaprej reševati spore v imenu Narodne vlade. Delavstvo, ta sprememba nastopi v vašem interesu, ostane torej zato pri rednem delu in podpirajte z vsemi močmi produkcijo! Ing. V. Remec, poverjenik za javna dela in obrt.

— **Zdravstveno stanje mestne občine ljubljanske** v času od 20. do 26. oktobra 1918 je bilo naslednje: Novorojencev 9, umrlo je 50 oseb, med temi 37 domačinov in 13 tujcev; za jetiko je umrlo 7 oseb, za različnimi boleznimi 19, za influenco 20, za pljučnico 4. Za infekcijskimi boleznimi je obolelo 15 vojakov, za grižo 1 domačin, 1 tujec in 24 vojakov, za vrtico pa 1 domačin in 1 tujec.

— **Slovenski uradni jezik.** Ker se je Narodno Vjeće z včerajšnjim dnevom proglasilo za vrhovno oblast v vseh jugoslovanskih krajih, se je pri vseh državnih uradih v Ljubljani uvedel slovenski uradni jezik. Isto naj store vsi uradi v drugih slovenskih krajih.

— **Narodni davek:** Vinko Majdič, veleindustrijalec v Kranju, K 50.000.

— **Cenzura brzojavk.** V smislu povelja vojnega ministrstva v Zagrebu se morajo cenzurirati vse privatne brzojavke, ravnotako tudi brzojavke na madžarske in nemške oblasti.

— **Odstavljeni sodni uradniki.** Oddelni predstojnik za pravosodje dr. Ravnihar je odstavil predsednika deželnega sodišča Adolfa pl. Elsnerja, podpredsednika deželnega sodišča Jožefa Pajka, vodjo državnega pravdnštva Edvarda Pajniča, vodjo okrajnega sodišča Heinricha Sturma, vodjo okrajnega sodišča v Radovljici Luschina, vodjo okrajnega sodišča v Kočevju Cernsteina in predsednika okrožnega sodišča v Rudolfovem Franca Garzarolli v. Thurnlack.

— **Češkoslovaški tiskovni urad.** Predsedstvo češkega Narodnega vobora je ustanovilo v Pragi samostojen češkoslovaški tiskovni urad.

— **Vojaki 53. pešpolka v Ljubljani.** V četrtek zjutraj so se pripeljali s fronte v Ljubljano vojaki hrvatskega pešpolka št. 53 z godbo. Napravili so obhod po mestu. Godba je igrala slovanske koračnice. Pred Prešernovim spomenikom, pred škofijo in pred deželnim dvorcem se je spreved ustavil in je godba povsod zaigrala po eden do dva komada. Na Prešernov spomenik je splezal neki mornar in zasedil v Prešernovo roko narodno zastavico. Vojaki so nosili slovanske zastavice. Nato so šli v staro cukrarno, kjer so oprostili tam internirane češke vojake. Manifestantje so razmagistrali sneli avstrijskega orla.

— **Nemške in madžarske čete razorožujejo.** Vse vojaške transporte z nemškimi ali madžarskimi četami, ki se pripeljejo na ljubljanske kolodvore razorože pristojne vojaške oblasti; vzamejo jim tudi ves material, bodisi municijo ali blago, ter ga izvažajo v za to določene magacine.

— **Internirano višje uradništvo.** V četrtek dopoldne so aretirali v Ljubljani bivšega predsednika deželne sodnije Elsnerja, policijskega ravnatelja Künigla, policijskega svetnika dr. Skubla, policijskega oficijala Finka, dvornega svetnika viteza Kaltenebergerja in kazniškega ravnatelja Rabitscha ter jih internirali v zaporih deželne sodnije. Zvečer istega dne pa so jih na odredbo predstojnika za notranje zadeve dr. Brejca izpustili na prosto.

— **»Novice«** ustavljene. Z včerajšnjim dnem so prenehale izhajati ljubljanske »Novice«, organ bivše Šusteršičeve stranke in njegovih pristašev. Ko je ustavil dunajski dispozicijski fond za ta list svojo podporo in odkar je omenjena konservativna politična struja dr. Šusteršiča popolnoma pogorela, je list postal anahronizem in nemogoč. To je bilo tudi pričakovati.

— **»V imenu zakona.«** V četrtek, dne 31. oktobra se je vršila pred deželnim sodiščem v Ljubljani prva sporna razprava pod novim režimom. Ta rarsodba je za Slovence zgodovinskega pomena, ker je bila izrečena »v imenu zakona«.

— **20.000 kron za »Narodno galerijo«** je daroval ljubljanski knezoškof dr. Jeglič na dan narodnega praznika.

— **Stanovanje in mesečne sobe.** Vse one stranke, pri katerih so stanovali častniki in so imeli bodisi cela stanovanja ali posamezne sobe in one stranke, ki prostovoljno oddajo sobe za nastanitev, se nujno naprošajo, da se zglase v mestnem vojaškem nastanjevalnem uradu (magistral, Mestni trg 27/III), ker se rabi veliko sob za slovanske častnike 17. pešpolka, polk gorskih strelcev itd.) in eventualno pozneje za ententne častnike. Uradne ure od 8. zjutraj do 6. zvečer.

— **Transportno vodstvo št. 9** v Ljubljani prevzame gen.-štabni stotnik Čeh Fiala.

— **Čevljarji,** ki prihajajo od vojakov domov in ki ne ostanejo v službi narodne vlade, se pozivljajo, da se zgledajo takoj v Vojni-čevljarji zavoda za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta št. 22.

— **Iz odbora Kranjske deželne gasilske zveze.** Odbor Kranjske deželne gasilske zveze je v svoji seji dne 31. oktobra t. l. sprejel soglasno nastopne predloge: 1. Kranjska deželna gasilska zveza stavlja svoje moči na razpolago Narodnemu Vjeću v Zagrebu, oziroma Narodnemu Svetu v Ljubljani. 2. Kranjska deželna gasilska zveza poziva vsa včlanjena gasilna društva, naj po vseh svojih močeh podpirajo delo »Narodne Obrane«. Za svojega zastopnika v odboru »Narodne Obrane« izvoli poslovodjo Frana Lavtižarja. 3. Odbor Kranjske deželne gasilske zveze je pripravljen stopiti v stik z odborom Slovenske deželne gasilske zveze v svrhu skupnega, složnega in enotnega delovanja na polju gasilstva. Poslovodja Fran Lavtižar se pooblašča, da vse potrebne predpriprave takoj dogovori s poslo-

vodjem Slov. dež. gas. zveze Franom Barletom. 4. Deželni odbor Kranjski, oziroma Narodna vlada se nujno naprosi, naj z ozirom na negotove denarne razmere dogovorno z obojema deželnima gasilskima zvezama takoj razdeli deželni gasilski zaklad med vsa slovenska gasilna društva, da poplačajo svoje dolgove.

— **Mnogi poljedelci imajo namočeno sadje,** katerega ne smejo kuhati, ker niso še dobili tozadevnega dovoljenja. Škoda bi bilo čakati tega dovoljenja, ampak naj takoj kuhajo namočeno sadje, ker bi se sicer pokvarilo.

— **Poziv štajerske socialnodemokratske stranke delavstvu!** Štajerska socialnodemokratska stranka pozivlja delavstvo na demonstracijsko zborovanje z dnevnim redom: Bodočnost Nemške Avstrije, ki se vrši v nedeljo, 3. t. m., v Gradcu.

— **Dr. Laginja, poverjenik za Istro.** Istra se je v upravnem oziru pripojila Hrvatski. Narodno vjeće je imenovalo dr. Matka Laginjo poverjenikom za Istro pri hrvatski vladi.

— **Škodove tovarne v čeških rokah.** Na Škodovih tovarnah v Plznu so razobešene češke zastave. Nečeške delavce so odpustili, tovarne pa je prevzela češkoslovaška država. Militarizacija tovarn je odpravljena.

— **Ubežne čete plenijo.** Iz Celovca poročajo, da so v okolici Vrbskega jezera izbruhnili nemiri. Čete, ki so svojevoljno zapustile fronto, plenijo. Enako se poroča iz Briksenske doline na Tirolskem, da plenijo zlasti ukrajinski polki, ki so odpovedali pokorščino in se napotili domu.

— **Čehi se vračajo z bojišča.** Plzenski pešpolk je samovoljno zapustil bojišče, se polastil osebnega vlaka in se s svojim lastnim strojevodjo odpeljal proti domu.

Vojna poročila.

Avstrijsko vojno poročilo.

Dunaj, 1. novembra. (K. u.) Uradno se razglašajo: Na Beneškem se nadaljuje izpraznjevalno premikanje. Na jugovzhodu so naše glavne čete dospele na donavski severni breg. — Šef generalnega štaba.

Nemško vojno poročilo.

Berlin, 1. novembra. (K. u.) (Uradno.) **Zapadno bojišče:** Vojna skupina prestolonaslednika Ruprechta: Na Flanderskem je sovražnik povzel svoje velike napade. Med nizozemsko mejo in Deynzejem so Belgijci in Francozi udarili na fronto ob Lysi, zlasti na naša območja na Lysinem zapadnem bregu. Ob obeh straneh Somergena smo v protinapadu zopet vzeli začasno izgubljena območja, na ostali fronti smo sovražnika zavrnili pred svojimi črtami. Rez. pp. št. 57 in 79 sta se v teh bojih posebno odlikovala. Glavni napad so izvajali Angleži in Francozi med Deynzejem in Skaldo (Schelde). Južno od Deynzeja, pri Zulteju in Ousselghemu, je nasprotnik vdrl v naše črte. Južno od Deynzeja so bataljoni 2. divizije gardne pehote v družbi fizilirskega polka št. 80 nasprotnika, ki je udaril čez cesto Deynze-Cruyshuten, vrgle nazaj. Ob obeh straneh Ousselghema so zadaj razpostavljene bojne čete napad obustavile pred našimi artiljerijskimi črtami Čete, ki so se borile severno od železnice v Kortryk in ki so nasprotnika zavrnile pred svojimi črtami, smo tekom dne vzeli na višine ob obeh straneh Nokereja, da se ohrani stik sosednimi skupinami. Zvečer so se boji končali zapadno od ceste Deynze-Cruyshuten in na višinah v črti Nokre-Keerkove, torej eden do tri kilometre vzhodno od naše stare najsrednje stražne črte. V Escautini nižini je nasprotnik nadaljeval rušenje selišč. Mesta Tournay, Valenciennes in Peruwelz leže pod angleškim ognjem. Ob obeh straneh Le Quesnoya in Landreciesa živahno topovsko in poizvedovalno delovanje. — Vojna skupina nemškega prestolonaslednika: Na višinah ob Aisni severozapadno od Chateauja-Porciena je topovski boj zabil velikansko silo. Sovražnik je svoje napade severozapadno od Herpyja nastavljal s svežimi silami. Zopet so se izjalovili ob težkih sovražnikovih izgubah. Meklenburški grenadirski polk št. 89, hanseatski pp. št. 75, polka št. 230 in 231 50. rez. divizije so nosili glavno breme teh bojev in so, krepko podpirani po svoji artiljeriji, docela odbile sovražne navale. Gardni kirasirski polk ter huzarska polka št. 8 in 11 so se ondi zadnje dni zopet posebno izkazali. — Vojna skupina generala von Gallwitz: Na Mozinem vzhodnem bregu podnevi živahno delovanje artiljerije.

Južno-vzhodno bojišče: Nemške čete so se ob obeh straneh Belgrada in Smedereva umaknile na donavski severni breg. Prehod čez Donavo se je izvršil, ne da bi ga motil nasprotnik. — Prvi generalni kvartirni mojster: Groener.

Shodi.

Mesečni shod usnjarske podružnice v Ljubljani se vrši jutri dopoldne ob 10. uri v »Mestnem domu«. Ker je dnenvi red prav važen, nujno priporočamo, da se shoda udeleži vse delavstvo te stroke.

Trbovlje. Jutri v nedeljo ob 3. popoldne se vrši velik shod na vrtu Delavskega doma. Na shodu poroča sodrug Kopač.

Umetnost in književnost.

Iz gledališke pisarne. Danes se ponovi Shakespearjev »Hamlet« za abonement »A«. Predstava se prične ob 7. zvečer. — Jutri, v nedeljo, dne 3. novembra popoldne ljudska predstava »Svet« izven abonementa po znižanih cenah. — Zvečer se ponovi »Charlejeva teta« izven abonementa. — V ponedeljek ostane gledališče zaprto.

»Hamlet.« Za lehkimi igrokazi in dramami je prišel snoči na oder Narodnega gledališča »Hamlet«, velika Shakespearejeva petdejanjska tragedija. Kdor je dramo razumel in kdor ima zmisel za veliko dramatično umetnost, je lahko užival vso lepoto in veličino te uprizoritve, pestrih scen, bogatega dejanja, duševno slovo na najfinije označenih junakov, globoko idej in misli, polaganih v usta junaka — Hamleta, ki ga je igral g. Nučič naravnost mojstrsko, dasi je govoril hrvaški, kar je malo motilo, ker zahteva uloga Hamleta natančnega, popolnega razumevanja, kar more nuditi ljubljanskemu občinstvu edino le slovenščina. Problem Hamletove nature je kompliciran, njegova narava je povsem originalna in se močno razlikuje od značaja njegove okolice. Kot tak mora tragično propasti. Ofelijo je gđc. Marjanovičeva dobro pogodila, posebno pa še njeno blazno stanje: zdi se mi, da je bil ta njen nastop blazne Ofelije najlepši moment v vsej predstavi. Vsi drugi so igrali srednjeverstno, nekateri se iz navadnega diletantstva sploh niso povzpeli. Občinstvo pa prosimo, da je med predstavami mirneje in da zlasti med posameznimi scenami, ki jih je mnogo pri »Hamletu«, ne hodi ven.

Zadnje vesti.

Avstrija se pogaja z Italijo za premirje.

Dunaj, 31. oktobra. Uradno se razglša: Vrhovno armadno poveljstvo je že 29. oktobra po parlamentarnem stopilo v stik z italijanskim vojnim vodstvom. Hotelo je, da ne ostane nepoizkušeno nobeno sredstvo, s čigar pomočjo bi se dalo izogniti nadaljnim brezkoristnim krvnim žrtvam, bi se dale ustaviti sovražnosti in bi se dalo doseči premirje. Italijansko višje poveljstvo je napram temu koraku, ki so ga povzročili najboljši nameni, izprva kazalo očitno odklanjajoče vedenje. Šele večer zvečer je mogel pehotni general pl. Weber z odposlanci sporazumno z italijanskim višjim poveljstvom prekoračiti bojno črto, da uvede pogajanja. Če se tudi na italijanskem bojišču nadaljujejo vojne grozote, gre potemtakem krivda in odgovornost edino le na rovaš naših sovražnikov.

Diplomatični odnošaji med češko-slovaško republiko in Avstrijo.

Dunaj, 1. novembra. Vnanji minister nemško-avstrijske vlade dr. Viktor Adler je napravil svoj nastopni obisk pri diplomatskem zastopniku češko-slovaške vlade Tusarju:

Groener naslednik Ludendorffov.

Berlin, 1. novembra. Generallajtnant Groener je izvoljen za prvega generalnega kvartirnega mojstra kot naslednik Ludendorffa.

Nemškoavstrijska vlada.

Dunaj, 31. oktobra. Državni svet nemške Avstrije je izročil vladne posle naslednjim funkcionarjem: Zunanje zadeve: dr. Viktor Adler; vojska: Josip Mayer; notranje zadeve: dr. Henrik Mataja; uk in bogočastje: Rafael Pacher; justica: dr. Julij Roller; finance: dr. Oto Steinwerder; gospodarstvo: Josip Stöckler; obrt, industrija, trgovina in prehodno gospodarstvo: dr. Karol Urban; javna dela: Ivan Zerdik; promet: Karol Jukel; ljudska prehrana: dr. Ivan Löwenfeld-Russ; socialno skrbstvo: Ferdinand Hanusch; ljudsko zdravstvo: dr. Ignac Kaup.

»Viribus unitis« potopljen.

Dunaj, 1. novembra. Vojno ministrstvo sporoča: Na doslej še nerazjasnjen način je prišlo po prevzetju mornarice od strani jugoslovanske narodne vlade v puljsko pristanišče več italijanskih pomorskih častnikov, položili ob vojni ladljo »Viribus unitis« mino in jo tako potopili. Štab in moštvo je bilo po večini rešeno.

»Odbor za javni blagor« v Trstu v zvezi z Benetkami.

Trst, 1. novembra. Tržaški »Odbor za javni blagor« je odposlal večeraj brezlično naslednjo brzojavko: »Poveljništvu ententnega brodograja v Benetkah, Odbor za javni blagor v Trstu namerava z ozirom na zelo težavni položaj v mestu, poslati v petek, 1. novembra, zjutraj torpedovko jugoslovanskega Narodnega Sveta, da se dogovarja z ententnim brodograjem. Prosimo, da se nam pride naproti pred Caorlom. Odbor za javni blagor«. Ker na to brzojavko ni prišel odgovor, je Odbor odposlal še na-

slednjo brzojavko: »Odgovorite, ali ste prejeli. Pričakujemo. Ker imam enega samega telegrafista na razpolago, nam odgovorite ob 9. zvečer«. Nato je dospel odgovor: »Dobro. Prav dobro!« Ob 9. je dospel naslednji odgovor iz Benetek: »Evo odgovora: Odboru za javni blagor v Trstu. Dobro. Jutri zjutraj ob 9. dalje. Vrhovni poveljnik v Benetkah«. Danes ponoči so se odpeljali s torpedovko, kateri poveljuje linijskoladski poročnik Peter Pavel Vučetić in kot drugi lastnik pomorski praporščak Ante Račić, proti Benetkam štirje odposlanci tržaškega Odbora za ljudski blagor: Callini, dr. Ferfolja, Samaja in dr. Tomažič, ki imajo nalogo, da se pogajajo z ententnim brodograjem predvsem v stvarih prehrane tržaške občine.

Revolucija v Budimpešti.

Budimpešta, 1. novembra. Tekom včerajšnjega in današnjega dneva so se primerili v Budimpešti veliki izgredi. Prišlo je do bojev med vladi zvestimi četami in četami madžarskega Narodnega sveta, ki so trajali do 2. ure ponoči. Maršbataljoni, ki bi se imeli odpeljati z vzhodnega kolodvora, so bili pridržani in so se stavili na razpolago Narodnemu svetu. Poslopje štacijskega poveljstva je bilo prevzeto od Narodnega sveta, ravnatoko tudi glavna pošta. Vojaki, ki so bili izpuščeni iz zaporov, so pretepli svoje ječarje. Ob 2. uri zjutraj je došel krajevni poveljnik budimpeštanski gen. Barkonyi pri Narodnem svetu in izjavil, da ga sicer veže vojaška prisega, da se mora pa sili ukloniti. Kasneje je prevzel Narodni svet tudi vojaško policijo, podonavsko flotiljo in celo vrsto javnih poslopij in uradov. Za notranjega ministra je bil imenovan poslanec Abraham, ki je takoj odstavil budimpeštanskega višjega mestnega poglavarja dr. Sandorja. Narodni svet je javil občinstvu, da je prevzel vlado grof Karolyi. Vse mesto je v zastavah, občinstvo in vojaštvo je okinčano z belimi cvetkami. Socialna demokracija je izdala oklic, ki se pričinja z besedami: Revolucija je zbruhnila, bodite edini! Delavci so ustavili v Budimpešti za cel dan delo, tudi električna železnica ne vozi. Občinstvo demonstrira po ulicah s klici: Živio Karolyi, živela republika!

Revolucijska noč v Budimpešti.

Budimpešta, 31. oktobra. V večernih urah je v glavnem mestu prišlo do velikih izgredov. Na nekem kolodvoru so italijanski vojni ujetniki napadli nemški vojaški vlak in pobrali vse strojnice ter živež. Oddelek honvedov jim je plen zopet iztrgal. Na mnogih krajih so pričeli ropati po trgovinah, kolodvorskih skladiščih; v neki baraki nastanjene umobolne vojaške so oprostili, v okolici mesta zažgali nekaj vil. Ljudstvo je vlomilo vrata jetnišnice in osvobodilo blizu 600 hudodelcev, vendar se je policiji in vojaštvu, ki sta nastopala s strojnicami, posrečilo ujeti 262 kaznjencev. Tekom večera se je ljudstvo često spopadlo s četami Narodnega Zbora, ki so rabile tudi orožje. Do desete ure zvečer je bilo 20 ljudi ubitih in 10 ranjenih.

Grof Tisza ustreljen.

Budimpešta, 31. oktobra. Oddelki uporniških vojakov so korakali danes skozi mesto. Prišli so tudi do vile grofa Štefana Tisze, ki jo je stražilo 6 orožnikov. Vojaki so razorožili orožnike ter vdrli v vilo. V fojerju vile jim je prišel nasproti grof Tisza sam. Vojaki so ustrelili na njega ter je bil težko ranjen v trebuh in je kmalu nato umrl.

Podrobnosti o umoru grofa Tisze.

Budimpešta, 1. novembra. Grof Tisza se je nahajal v svojem stanovanju, ko so vdrli v njegov salon ob 6. zvečer trije vojaki z nasajenimi bajoneti. Grof jih je vprašal za revolverjem v roki, česa žele. Nato so ga vojaki pozvali, da odloži orožje, navzočima groficama Tiszovi in Almassyjevi pa, da stopita v stran. Obe sta zahtevo odklonili. Eden vojakov je potem dejal grofu Tiszi: »Vi ste krivi, da je unčenih na milijone ljudi, kajti Vi ste povzročili vojno«, nakar je Tisza odgovoril: »Obzalnem iz vse duše, da je poginilo na milijone ljudi; toda vojne nisem zakrivil«. Vojaki so nato pomerili s puškami nanj z vzklikom: »Ura obračuna je odbila«. Trije strelji so ubili grofa Tiszo, ki se je zgrudil med obema damama mrtev na tla.

Vstop v ogrski narodni svet.

Budimpešta, 1. novembra. Neodvisna stranka in stranka osemindesetih sta prijavili svoj vstop v ogrski narodni svet in sta se mu zaprisegli.

Poziv ogrske socialno demokratične stranke delavstvu.

Budimpešta, 31. oktobra. Ogrska socialno demokratična stranka je izdala poziv, naj delavstvo pristopi Narodnemu Zboru, ki se bori za mir in svobodo.

Samostojna ogrska armada.

Budimpešta, 1. novembra. »Budapesti Hirlap« javlja, da je kralj odredil ustanovitev samostojne ogrske armade pod poveljstvom nadvojvode Jožefa.

Karolyi ministrski predsednik.

Budimpešta, 31. oktobra. Na Ogrskem je zavlada Narodni Zbor. Grof Mihael Karolyi je izvoljen za ministrskega predsednika.

Premirje med entento in Turčijo.

London, 1. novembra. Reuterjev urad poroča, da je premirje s Turčijo podpisano.

Aprovizacija.

Trgovcem se bode nakazovala moka v torek 5. t. m. ob 9. uri dopoldne v mestni posvetovalnici.

Krušne komisije bodo uradovale v ponedeljek dne 4. novembra od 9. do pol ene ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za sladkor.

Telečje meso za težko bolne. Tisti bolniki, so bili prijavljeni pri mestni aprovizaciji do sobote, dne 2. t. m. prejmejo telečje meso v nedeljo, dne 3. t. m. zjutraj od 7. do 8. ure na Poljanski cesti št. 15. S seboj je treba prinesiti tisto nakaznico, na katero dobivajo stranke sicer goveje meso.

Krompir za III. okraj. Stranke III. okraja prejmejo krompir v ponedeljek, dne 4. t. m. in v torek, dne 5. t. m. pri Mühlleisnu na Dumajski cesti. Določeni je tale red: v ponedeljek, dne 4. t. m. dopoldne od 8 do 9 št. 1 do 110, od 9 do 10 št. 111 do 220, od 10 do 11 št. 221 do 330, popoldne od 2 do 3 št. 331 do 440, od 3 do 4 št. 441 do 550, od 4 do 5 št. 551 do 660. V torek, dne 5. t. m. dopoldne od 8 do 9 št. 661 do 770, od 9 do 10 št. 771 do 880, od 10 do 11 št. 881 do 990, popoldne od 2 do 3 št. 991 do 1100, od 3 do 4 št. 1101 do 1210, od 4 do 5 št. 1211 do konca. Stranke dobe za vsako osebo 10 kg krompirja, kg stane 34 vin.

Kislo zelje na rumene izkaznice C. Stranke z rumenimi izkaznicami C prejmejo kislo zelje v ponedeljek, dne 4. t. m. in v torek, dne 5. t. m. pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: v ponedeljek, dne 4. t. m. dopoldne od 8 do 9 št. 1 do 220, od 9 do 10 št. 221 do 440, od 10 do 11 št. 441 do 660, popoldne od pol 2 do pol 3 št. 661 do 880, od pol 3 do pol 4 št. 881 do 1100, od pol 4 do pol 5 št. 1101 do 1320, od pol 5 do 5 št. 1321 do 1430. V torek, dne 5. t. m. dopoldne od 8 do 9 št. 1431 do 1650, od 9 do 10 št. 1651 do 1870, od 10 do 11 št. 1871 do 2090, popoldne od pol 2 do pol 3 št. 2091 do 2310, od pol 3 do pol 4 št. 2311 do 2530, od pol 4 do pol 5 št. 2531 do 2750, od pol 5 do 5 št. 2751 do konca. Stranke dobe za vsako osebo po 2 kg kislega zelja, kilogram stane 1 kruno.

Zeljinate glave za zamudnike. Stranke, ki se zdaj niso dobile zeljnatih glav, dobe za vsako nakazila v pisarni mestne aprovizacije na Poljanski cesti št. 13.

Kostanj za I. okraj. Stranke I. okraja prejmejo kostanj na zelena nakazila za krompir v ponedeljek, dne 4. novembra na deški šoli na Ledini. Določen je tale red: od 8 do 9 št. 1 do 180, od 9 do 10 št. 181 do 360, od 10 do 11 št. 361 do 540, popoldne od 2 do 3 št. 541 do 720, od 3 do 4 št. 721 do 900, od 4 do 5 št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo do 5 kg krompirja, kg stane 3 krone.

Petrolej na A, B, C in O karte se prodaja le še do 9. novembra. Po končani prodaji morajo trgovci takoj predložiti vse odrezke in prejemnice v mestni posvetovalnici, ter sporočiti koliko imajo še petroleja v zalogi.

Aprovizacija južne železnice. Dne 4. novembra se prične oddaja moke in sicer po sledečem redu: Ponedeljek dopoldne od št. 1 do 400, popoldne od št. 401 do 800, torek dopoldne od št. 801 do 1200, popoldne od št. 1201 do 1600, sredo dopoldne od št. 1601 do 2000, popoldne od št. 2001 do 2400, četrtek dopoldne od št. 2401 do 2800, popoldne od št. 2801 do 3200, petek dopoldne od št. 3201 do 3600, popoldne od 3601 do 4000.

Izdajatelj in odgovorni urednik
Josip Petelan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Podpisana naznanjam vsem
sorodnikom in znancem pretužno
vest, da je moj nepozabni soprog

Franc Prezelj

po kratki in mučni bolezni v
deželni bolnici v Ljubljani umrl.

Gorenja vas, 1. novembra 1918.

Marija Prezelj,
soproga.